

имало прикаченъ никакъвъ частенъ консуматоръ. Едва нѣколко месеца по-късно, като първи абонати сж били прикачени Земедѣлската банка, Народната библиотека и стариятъ хотелъ Панахъ, а като пръвъ консуматоръ на двигателна сила се сочи печатницата на Вълковъ (сега не сжществува), находяща се на улицитѣ Московска и Раковска. Благодарение на умѣло водената пропаганда отъ страна на дружеството за освѣтление въ столицата, построената водна централа въ Панчарево се оказа още въ началото недостатъчна. Ето защо въ 1902 г. се е пристъпило къмъ постройката на нова парна централа на ул. Мария Луиза съ мощностъ две машини отъ по 600 к. с. Съ така построената централа се задоволяватъ и нуждитѣ отъ двигателна сила за трамваитѣ. Нуждата отъ енергия расте постоянно и задоволяването ѝ се извършва чрезъ разширението на термическата централа, която къмъ края на 1915 г. достига инсталирана мощностъ отъ 6,600 к. с.

Веднѣжъ удобствата отъ електричество то съзнати, последното, макаръ и бавно, захваща да прекрочва предѣлитѣ на столицата. Презъ 1910 г. започва строежътъ на малката водна централа на д-во „Хр. Лулевъ“ въ Габрово съ инсталирани две турбини отъ по 197 к. с. Централата на това д-во използва частъ отъ водитѣ на рѣка Янтра и си поставя за целъ електроснабдяването на гр. Габрово.

Презъ 1911 г. се образува въ Казанлъкъ А. Д. „Победа“, което си поставя за целъ да построи при с. Енина на едноименната рѣка електрическа централа съ обектъ електроснабдяването на гр. Казанлъкъ и с. Енина. Първоначално, при падъ на водата отъ 105 метра, се инсталиратъ два агрегата отъ по 350 к. с., а въ последствие още единъ агрегатъ отъ 750 к. с. Предприетието се развива бързо, за да достигне инсталирана мощностъ, заедно съ дизеловата централа въ града Казанлъкъ, отъ общо 3,050 к. с. Почти сжщевременно съ гр. Казанлъкъ захваща и електроснабдяването на гр. Ломъ, така че къмъ края на 1913 г. въ България е имало вече нѣколко града електроснабдени.

Истински подеъмъ, обаче, електрифицирането на България получава едва следъ голѣмата европейска война, когато въ цѣлия свѣтъ се захваща трѣскаво строителство. Едва тогава се замисля за планово електроснабдяване на страната, като резултатъ на което биде гласуванъ законътъ за воднитѣ синдикати презъ октомврий 1920 г. Този законъ, макаръ и да даваше предимства на общественитѣ предприятия, даваше широко поле и на частната инициатива. По това време

повикътъ къмъ бѣлитѣ вжглища бѣ всеобщъ и малка България не закѣснѣ да направи опитъ за използване на този неизчерпаемъ източникъ на енергия. Голѣмитѣ надежди, които се възлагаха на воднитѣ сили въ страната, не се оправдаха напълно, защото нашитѣ рѣки иматъ предимно планински характеръ и тѣхното водно количество търпи голѣми промѣни презъ различнитѣ годишни времена.

Като първа голѣма рожба на закона за воднитѣ синдикати може да считаме използването на Рилската рѣка отъ българскитѣ инженери В. Самсаровъ и Ф. Златаревъ (сега покойникъ). Съ съдействието на дружество „Гранитоидъ“ се образува д-во „Орионъ“, което презъ пролѣтътъ на 1922 г. захваща постройката на първата си електрическа централа при с. Пастра. При едно срѣдно секундно количество вода отъ 7.5 куб. м. на Рилската рѣка, д-во „Орионъ“, въ последствие преименувано „Гранитоидъ“, използва въ сега построенитѣ си централи при селата Пастра и Рила общъ падъ отъ 320 метра. Въ последствие се образуватъ и воднитѣ синдикати Янтра, Ловечъ, Вжча, Росица и др. Отъ тѣхъ най-напредъ пуца въ движение машинитѣ си водниятъ синдикатъ „Янтра“, а най-голѣмиятъ такъвъ е безспорно „Вжча“.

Следъ разочарованието отъ „бѣлитѣ вжглища“, погледитѣ въ страната се обрнаха къмъ чернитѣ такива, като резултатъ на което се построиха голѣмитѣ централи на Електрическото дружество за София и България, мини Перникъ, дружество „Адрее“, дружество „Вулканъ“, дружество „Бедекъ“, воденъ синдикатъ „Вжча“ и др. Веднага следъ войната, доста голѣмъ дѣлъ въ електроизграждането на страната взеха и популярнитѣ банки които взеха въ рѣцетѣ си електроснабдяването на нѣкои селища. Построиха се предимно дизелови централи, експлоатацията на които на много мѣста се оказа нерентабилна.

Съ закона за воднитѣ синдикати, обаче, въпросътъ за електроснабдяването на страната не се разреши окончателно, защото последниятъ третираше предимно материята за използване на воднитѣ сили. Правиха се нѣколкократно опити за новъ законъ, но едва въ 1935 година се публикува Наредбата-законъ за електрификацията на България, чрезъ който се дава предимство на общественитѣ предприятия. Дали този законъ ще постигне поставената целъ, е още рано да се говори.

Нашето електростопанство може да се сведе въ цифри къмъ следнитѣ нѣколко таблици за периода следъ 1929 година.